

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ,
Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice
Methodum compendiarium reformationis Ecclesiasticæ à Concilio
Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Cap. III. De modo studendi, & proficiendi in Theologia morali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48233](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48233)

non raderunt, nulli autem, qui Theologiæ morali non
 studerent, Cura Animarum committitur.

VI. Quintum Attributum est, quòd sit utilior non aliis
 profanis scientiis, sed ipsa etiam Theologiâ Scho-
 lasticâ scilicet modò, quò plerumque dicimus, Medicum.
 in Medicinis practicè adhibendis excellit, utiliore esse
 qui solâ Speculatione magnam Scientiæ famam est asse-
 cutus. Certè experienciâ quotidiana constat, illos Anima-
 rum Curatores, qui Theologiæ moralis sufficientem Noti-
 tiam cum insigni zelo conjunctam habent, plus in Salute
 Animarum procuranda proficere, quàm eos, qui Speculatio-
 nis solum Scholasticis assueti, in doctrinis Theologiæ
 moralis memoriâ imprimendis minùs studiosè sese exercue-

CAPUT III.

DE MODO STUDENDI, ET PROFI-
 CIENDI IN THEOLOGIA
 MORALI.

Quod de Jurisprudentiæ Studio dici plerumque solet,
 videlicet tres præcipuè Dotes ad illud requiri, ma-
 turam *seculitatem* quâ Leges in Corpore Juris contentæ assi-
 diu Lectione evolvantur: felicem *Memoriam*, quâ eadem
 Leges sapius perlectæ retineantur; & Maturam *Pruden-*
 tiam, quâ disjudicetur, quomodo Leges ejusmodi in hoc vel
 illo casu applicari & practicari debeant; id ipsum æquali aut
 minori Jure de Theologiæ moralis studio dici potest; cum
 enim ex unâ parte Theologiæ moralis primarium officium
 sit decidere, quænam ex pluribus sententiis circa hanc
 illam sententiam, excogitatis absolutè sit verior, sed po-
 tius judicare, an ea probabilis sit, atque ad eò secundum illam
 operari liceat; ex altera verò parte, ut constat, ingens sen-
 tentiarum à Theologis Moralibus tradi solitarum sit Farrago,
 quæ apparet, non modò magnam in iis percurrendis Se-
 culitatem, sed maturam insuper Prudentiam, quâ omnes
 Memoriam, sed maturam insuper Prudentiam, quâ omnes
 Circumstantiæ accuratè ponderentur, & an hæc vel illa Do-
 ctрина

Strina in Proposito Locum habeat, solerter dispiciatur, necessarium esse, ne, si hæc Discussio prætermittatur, fiat Causa Periculosa Res Salutis, ut aliâ in Materia S. Chryostomus notavit. Porro de posterioribus duabus Dotibus non est, quod specialiter amplius moneatur, Sedulitatis tamen ut Officium impleatur, sequentes Industriæ observari debent.

II. Prima est, ut generalia Principia & Doctrinae per reliquis bene addiscantur, Memoriaeque firmiter imprimantur, hæc enim, cum sint Fontes, ex quibus reliquæ Conclusiones particulares emanare solent, si ob oculos semper habeantur, non erit adedò difficile, eadem Prudentiæ Auxilio ad particulares Casus applicare, uti in sequenti Capite ex prædictis Exemplis apparebit.

III. Secunda Industria est, ut Theologiæ Studiolum dum Materiam quampiam sive studendo, sive repetendo percurrit, diligenter attendat, quot circa illam diversæ Sententiæ sint excogitatæ, & quantam illæ probabilitatem habeant, diligenter inquirat; ne aut temerè neget aliquid licitum esse, quod probati Authores licitè fieri posse concedunt; aut suspectam aliquam, aut periculosam, vel omnino damnatam Sententiam faciliè sequatur, aut suadeat.

IV. Tertia Industria est, ut bene cognoscat, & ob Ceteros habeat Regulas, quas communiter Authores ad probabilitatem cognoscendam proponere solent, quas quidem P. Ferdinandus de Castro p. 1. d. 2. pu. 1. n. 4. sequentibus Verbis clarè insinuat: *Ex his, inquit, inferitur manifestè, si in Libro alicujus Doctoris Neoterici (& ut paulò post dicitur, & gravis) invenias aliquas propositiones absolute affirmatas, quæ adversus communem videntur, non illas ut improbabiles debes judicare; imò potius debes illas censere ut probabiles, dum tibi non constat à Sede Apostolica ut improbabiles judicatas.* In eundem sensum Joannes Sancius d. 44. select. disp. sic loquitur: *Probabilis erit Opinio, si illum affirmant boni Nominis Doctores, imò etsi unus, ut docet Angelus, Silvest. Saa. Navarr. Valent. Sanchez; imò etsi nullus, dum tamen, qui suscitatur eam Opinionem, sit Vir doctus, & probabilibus Rationibus incedat, quem, si consulat, Latius non doctus, sequi potest, quamvis ille Vir doctus explicitè omnium aliorum Doctorum opinionem diversam esse.*

Ille, qui mox addit, ita sentire Vasq. Azor. Villalob. Torres & Loccam. Denique Franciscus Bardi discept. 4. de Conscientia. c. 4. etiam Filiurium, Laym. Bresserum & alios refert. Judicium unius probati Authoris, qui omnia hinc inde expendit, sufficere ad asserendam Opinionis Probabilitatem. Rectè tamen monent plerique ejusmodi Sententias, licet probabiles cautè esse sequendas, & Medicorum more experimentarias Medicinas in eo duntaxat casu, in quo communis Medicinæ non amplius sufficere videntur, usurpantium, ut præcipuè practicandas esse, quando eorum, cum quibus agitur, Salus ac Necessitas, aut alia gravis Ratio ad ejusmodi Praxin impellit.

V. Quinta Industria est, ut, quoniam Doctores hi, ut supra numero dictum est, rectè monent, ut diligenter disquiratur, num aliqua Sententia, de cujus Probabilitate dubitatur, non sit à Sede Apostolica reprobata, Catalogus talium prohibitarum doctrinarum semper ad manus habeatur, ac diligenter inspiciatur.

VI. Sexta est, ut, qui optatum ex praxi moralium Doctrinarum Fructum referre cupit, Mercatores imitetur, qui, ut per se, etiamque Merces, quæ ab Homnibus emi consueverunt, in Tabernis suis recondere conentur, eas tamen majori incantitate, majorique studio comparant, & asservant, quas frequentius emi adverterunt, atque adeò & ipse illis Materiam accuratius volvendis, & memoriæ imprimendis studere conentur, quarum frequentior in Pastoralis Officio obeundo usus occurrat, quales sunt Materia de Conscientia, de Peccatis, de Satisfactione, de Pœnitentia, de Eucharistia, & similes.

VII. Sexta est, ut, quoniam nihil æquè prodest ad Dominas aliquas memoriæ imprimendas, quàm frequens & assidua exercitatio, unum vel plures Socios sibi conquirat, cum quibus se in casibus circa varias materias proponendis & resolvendis exerceat, sicque in hac velut ludicra exercitatione adilitat, quid in occurrentibus Casibus suo Tempore respondere debeat. Debet autem hæc Altercatio non multum conseruosa esse, sed potiùs familiaris instar Collocationis, in qua dubia mutuo proponuntur, & solvuntur, institui; sic enim prius Temporis supererit ad plures Materias brevi spatio percurrendas.

VIII. Septima Industria est, ut ipsemet sibi quis varios Casus velut ab alio propositos fingat, & quid ad eoldem respondere vellet, consideret; sic enim & Socii saepe, cum non Repetitionem instituat, Absentiam aut Defectum supplebit, & non raro, dum Responsum non statim occurrit, excitabitur ad Materiam illam, in qua se debilem etiamnum agnoscit, diligentiori discussione repetendam.

IX. Octava Industria est, ut, si quos rariores Casus, atque ad Praxin magis conducentes vel in Libro legerit, vel ab aliis decidi audiverit, breviter annotet; dici enim vix potest, quantum hæc Industria multis profuerit ad se aliosque à quamplurimis intricatis Nodis, Dubiisque, expediendis, Officiūque Pastorale cum magna Dexteritate ac Commendatione, nec minore suo, Oviūque sibi commissarum solutio peragendum. Eundem ob finem etiam Dubia in Lectione occurrentia, vel ab aliis proposita annotari debent, ut eorundem solutio suo tempore ab aliis doctioribus peti, vel certè per ipsorum Authorum Inspectionem procurari possint.

X. Nona denique Industria est, ut Memoriae sublevandæ causâ semper compendium aliquod Theologiæ moralis ad manus habeat, ex eoque quotidie, si fieri potest, unum alterūve Folium percurrat; sic enim species paulatim adeo confirmabit, ut suo tempore sine difficultate excitari, atque ad Praxin Pastoribus tantopere necessariam plurimūm ferrire possint.

CAPUT IV.

DE PRINCIPIIS GENERALIBUS THEOLOGICÆ MORALIS.

UT hæc Principia, quæ, ut supra dictum est, sunt veluti Fontes reliquarum Conclusionum Theologicarum, clariùs intelligantur, & memoriæ firmiùs imprimantur, visum est, non parùm profuturum, si & ipse cujusque Principii Sententia explicetur, tum Authoritas & Ratio indicetur, & tandem una, alterave conclusio practica ex tali Principio deducta subjungatur, ad cujus Normam aliæ similes Conclusiones erui possint.